

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

UNEP

Odlesňování

1. Úvod

Deforestation je jedním z velkých globálních problémů naší planety, její průběh a důsledky přímo či nepřímo ovlivňují život každého z nás. Nejen, že úbytek lesů přispívá spolu s dalšími činiteli ke změně klimatu a ovlivňuje přirozený chod ekosystémů, ale je také podnětem k mnoha sociálním změnám.

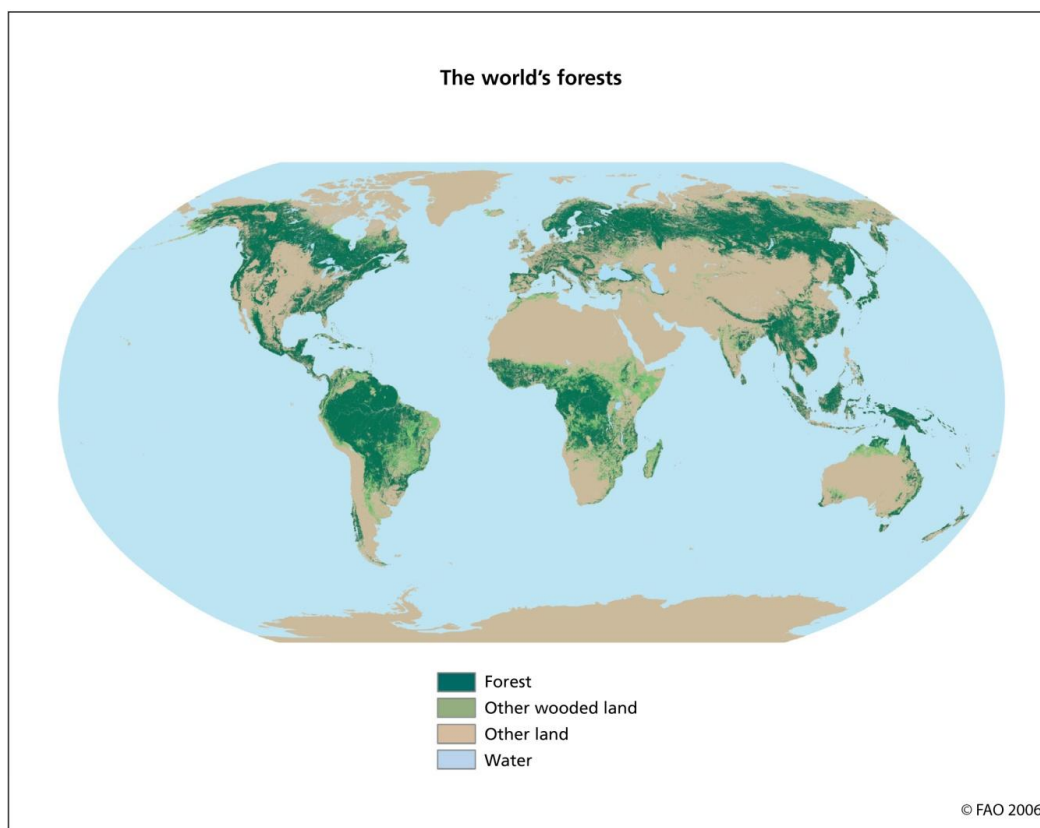
Téměř polovina lesů, které ještě před několika sty lety pokrývaly Zemi, zmizela a odlesňování se rozšiřuje a urychluje. Rok 2011 byl vyhlášen Mezinárodním rokem lesů, což je také jedním z důvodů, proč je deforestation součástí agendy UNEP v letošním ročníku Pražského studentského summitu.

2. Deforestation

Samotný pojem deforestation je často zjednodušován pouze na význam slova „odlesnění“. Organizace pro výživu a zemědělství (*Food and Agriculture Organization, FAO*), jedna z nejdůležitějších institucí zabývajících se světovými lesy, definuje deforestationi takto: „*Deforestation je přeměna lesů za účelem jiného využití půdy nebo dlouhodobá redukce stromového pokryvu na méně než 10 % původní hodnoty.*“¹

---

¹ Manual On Deforestation, Degradation, and Fragmentation Using Remote Sensing and GIS, Řím 2007, s. 5, přístup z internetu: <<http://www.fao.org/forestry/18222-045c26b711a976bb9d0d17386ee8f0e37.pdf>>

Obrázek 1: Světové lesy

Zdroj: FAO, 2006, přístup z internetu: <<http://foris.fao.org/static/data/fra2005/maps/2.2.jpg> >

Za takovouto přeměnu se považuje například kácení lesních porostů za účelem získání zemědělské půdy nebo místa pro městskou zástavbu, či například těžba dřeva pro komerční účely. Pojem deforestation je sám o sobě velmi obsáhlý, spadá sem například i degradace lesů a lesních porostů, která ohrožuje kvalitu lesa a jeho funkci v krajině, narušuje přirozené složení flory a fauny a má neblahý vliv na biodiverzitu² v dané oblasti.

3. Příčiny

Neudržitelný rozvoj zemědělství a především mechanizace v oblasti lesnictví, umožňující těžit dřevo a využívat lesní půdu mnohem více než kdy předtím, jsou jedny z mnoha příčin způsobující deforestaci a degradaci lesů. Fenomén globalizace společně s volným trhem přispěli k tomu, že nadnárodní korporace mohou kácet na mnoha místech světa (převážně tam, kde je slabý právní stát a vláda není schopna proti nadměrné těžbě sama zakročit) a hledat nové výhodné příležitosti v podobě podhodnocených lesních ploch, daňových prázdin a výhodných úvěrů. Tento balíček možností společně s vládními subwencemi, přivodil například odlesnění Indonésie.

² Biodiverzita je rozmanitost života na Zemi; zahrnuje všechny organismy, živočišné druhy a obyvatelstvo. Více na: <<http://www.cbd.int/2010/biodiversity/>>, <http://www.unep.org/french/iyb/docs/BIODIVERSITY_FACTSHEET_low_res.pdf>

V následující tabulce můžeme pozorovat hlavní příčiny deforestace podle toho, jak velký mají podíl na deforestaci v oblastech Afriky, Asie a Jižní Ameriky.

Table 2: Important agent groups and their regions

Region	Main agents
Africa	1. slash-and-burn farmers 2. commercial farmers 3. loggers 4. livestock herders 5. refugee and civil disturbances
Asia-Oceania	1. commercial farmers 2. slash-and-burn farmers 3. loggers 4. commercial tree planters 5. infrastructure developers
Latin America and Caribbean	1. slash-and-burn farmers 2. cattle ranchers 3. commercial farmers 4. loggers 5. infrastructure developers

Tabulka 1: Příčiny deforestace

Zdroj: Manual On Deforestation, Degradation, and Fragmentation Using Remote Sensing and GIS, Řím 2007, s. 10; <<http://www.fao.org/forestry/18222-045c26b711a976bb9d0d17386ee8f0e37.pdf>>

Jako zničující zapůsobily také velké migrační a přesídlovací programy v Indonésii, Malajsii a Brazílii, kdy docházelo k přesídlování obyvatelstva za účelem zabránění půdy. Na té dřívě hospodařily domorodé kmeny, které byly vyhnány a prakticky připraveny o jediný zdroj obživy.

Národní politika jednotlivých států, jejich zákony a způsob, jakým přistupují ke správě svého lesního bohatství, tvoří další dílek ve složité skládance skutečností, které deforestaci velmi výrazně napomáhají. Částečným řešením může být například podpora domácího zpracování dřeva. Státy si tak pomohou například snížit nezaměstnanost a zvýšit hodnotu dřeva při vývozu, mají tak vlastně i vyšší zisky z jeho prodeje.

4. Důsledky deforestace

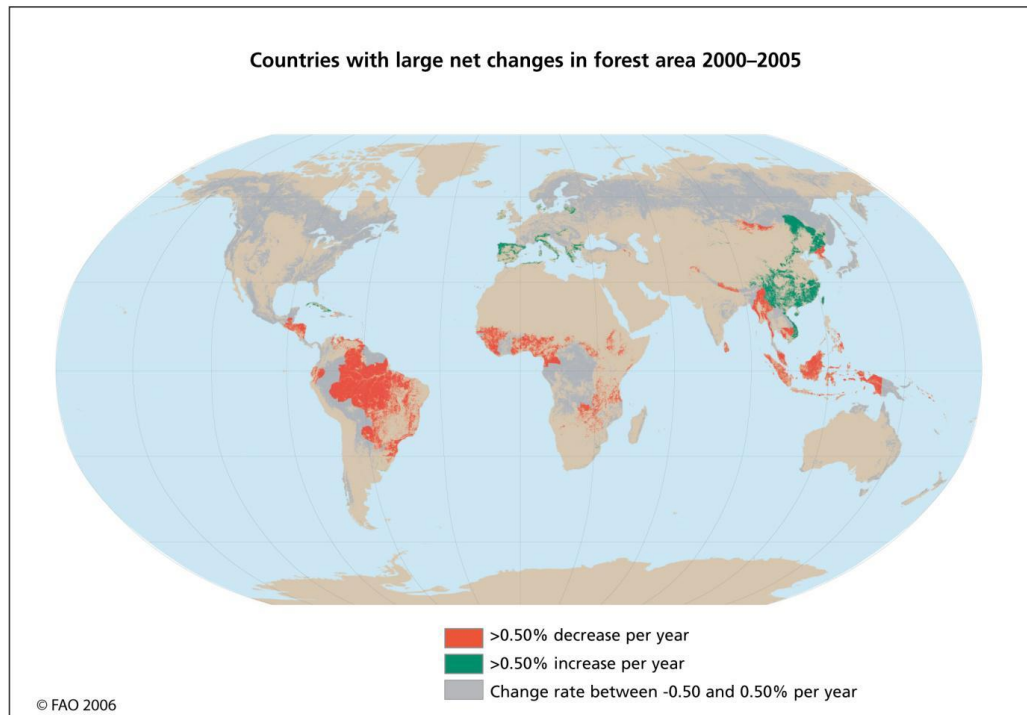
Jedním z největších případů lidské deforestace s negativními následky do dnešních dnů byla likvidace lesů ve starověkém středomoří – např. dnešní Izrael a Levanta obecně. V Bibli je Libanon zemí cedrů, dnes je tam jen pár rezervací vysoko v horách. Další postiženou oblastí je Dominikánská republika. Dříve byla téměř kompletně pokrytá tropickými deštnými lesy a lesy mangrove se specifickým ekosystémem a vysokou biodiverzitou. Dnes lesy tvoří pouhých 13 % veškeré plochy této země. Příčinou je převážně neudržitelné zemědělství a kácení lesů pro komerční účely.

Naopak Brazílie, která ročně přicházela o 13 000 km², slavila v roce 2009 úspěch, když díky své politice obnovy lesních porostů dokázala během 20 let zredukovat ztrátu o 45 % původní hodnoty, na 7000 km² lesního porostu ročně. Brazilský plán pro rok 2020

obsahuje ambici vést důsledný boj proti ilegální deforestaci a korupci, což v praxi znamená boj proti ilegálnímu kácení vzácných dřev pro komerční účely a také proti kácení a vypalování lesů za účelem získání zemědělské půdy.

Ilegální kácení a vypalování lesů je všeobecně je obrovský problém celé Amazonie. Tímto způsobem získaná zemědělská půda má totiž výrazně omezenou „životnost“ a poté, co ji farmáři prakticky živinově vyčerpají, existuje jen velmi malá šance, že se na takové půdě uchytí nějaký základ, který by v budoucnosti eventuálně zastoupil les původní.

Obrázek 2: Změna v ploše lesů v období 2000 – 2005

Zdroj: FAO, 2006, přístup z <<http://foris.fao.org/static/data/fra2005/maps/2.7.jpg> >

Les jako takový přirozeně zpevňuje krajinu a má absorpční funkci. Když se ale vykácí, půda ztrácí schopnost držet pohromadě a dochází k erozím půdy. Znamé zabarvení Žluté řeky v Číně je vlastně také důsledkem deforestace. – Žlutá je díky sedimentům naplavených do řeky v důsledku eroze.

Evropské státy se snaží lesní porost průběžně obnovovat a zároveň deforestaci předcházet. Důkazem jsou například velké vysázené plochy lesů, lesní školky a zpracované plány lesního inženýrství. Negativním důsledkem takzvané reforestace je ale vznik monokultur, tzn. ploch lesů s nepřirozeně stejným složením.

5. Činnost OSN

Základním stavebním kamenem úspěšného boje proti deforestaci je spolupráce, a to jak mezinárodní tak regionální.

Dva zásadní dokumenty, které poskytují určité zázemí a základ pro mezinárodní spolupráci na akcích na záchranu lesů, jsou *Rámcová dohoda OSN o změně klimatu* a *Úmluva o biologické rozmanitosti*.

Jako průlomový se projevil také *Summit Země* v Riu, jehož výsledkem byla známá Agenda 21. Její součástí je i kapitola o boji proti odlesňování, která platí za jakýsi návod, co a jak činit za účelem záchranu lesů a udržitelnosti jejich využívání.

FAO (Food And Agriculture Organization) je jednou z nejdůležitějších institucí zaměřující se na stav světových lesů, jejich využívání a nakládání s nimi. Pro seznam deklarácí OSN viz: <<http://foris.fao.org/preview/32765/en/>>

Finanční zdroje na boj proti deforestaci pochází většinou z mezinárodních institucí ve formě různých finančních darů a výhodných půjček. Mezi takové instituce patří například Mezinárodní měnový fond, Světová banka nebo OSN. Důležitý díl prostředků tvoří investice ze soukromého sektoru, směřované především do výzkumu a vědy.

6. Závěr

Deforestace je právem považována za globální problém. Nejvíce je úbytek vidět na tropických deštných lesích, ale tento proces se týká i ostatních lesních porostů. Například Evropa se s tímto problémem nejvíce potýkala při průmyslové revoluci a prakticky s ním zápolí dodnes, i když tento jev není natolik viditelný jako v Amazonii či jihovýchodní Asii.

Doporučené prameny k prostudování a tvorbě stanoviska

- Stránka FAO zaměřující se na lesnictví: <<http://www.fao.org/forestry/en/>>
- Mezivládní panel pro změny klimatu: <http://www.ipcc.ch/index.htm#.UCQPA_YaOb8>
- NEDBÁLEK, Martin. Deforestace a její vliv na životní prostředí; bakalářská práce; ; přístupné z internetu: <http://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/345/nedb%C3%A1lek_2006_bp.pdf?sequence=1>

Seznam použitých zdrojů

ABRAMOWITZOVÁ, JANET N. Zachování světových lesů. In Brown, Lester R. (ed.), Stav světa 1998, Praha: Hynek, 1998, s. 43-72.

Manual On Deforestation, Degradation, and Fragmentation Using Remote Sensing and Gis; přístup z internetu:

<<http://www.fao.org/forestry/18222-045c26b711a976bb9d0d17386ee8f0e37.pdf>>

PHILLIPS, Tom. Brazil celebrates 45% reduction in Amazon deforestation. *Brazil celebrates 45% reduction in Amazon deforestation* [online]. 2009 [cit. 2012-08-02]; přístup z internetu: <<http://www.guardian.co.uk/world/2009/nov/13/brazil-amazon-deforestation-climate-change-copenhagen>>

Deforestation

Autor: Nicole Princlová

Imprimatur: Tomáš Konečný, Zuzana Netolická

Jazyková úprava: Lucie Gregůrková, Tomáš Konečný, Markéta Melicharová, Iveta Zetochová

Grafická úprava: Jan Hlaváček

Odborná spolupráce: Výzkumné centrum AMO (ředitel JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, PhD.)

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XVIII. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2012

Model OSN

Asociace pro mezinárodní otázky,

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel./fax: +420 224 813 460,

e-mail: summit@amo.cz,

IČ: 65 99 95 33

»www.amo.cz«

»www.studentsummit.cz«

Top partneři

Generální partner
Modelu OSN

Hlavní partner
Modelu OSN

Hlavní partner Modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner Modelu EU

Partner konference

Univerzitní
partner

Partner zahájení

Partner jednání

Partneři Modelů

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

Za podpory

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky